

A nyelvjárási anyaggyűjtés időszerű feladatai

A Magyar Nyelvőr c. folyóirat LXXXI. évfolyama (1957. évi) 4. számában felhívás jelent meg „Pályázat nyelvjárási anyag gyűjtésére” címmel (ismertetése elhangzott a rádió „Édes anyanyelvünk” című műsorában is). A kezdeményezés szép eredménnyel zárult: 64 gyűjtő 77 dolgozatot küldött be. A gyűjtőkről, a dolgozatokról, az elbírálás szempontjairól részletes ismertetés jelent meg: „Tájékoztató a Magyar Nyelvőr nyelvjárási anyaggyűjtő pályázatáról” címmel (Nyr. LXXXIII, 210—221 és kny.).

„A pályázat teljes mértékben elérte a célját, sikerült a nyelvjárási anyag gyűjtése iránt az érdeklődést országszerte felkelteni. A beküldött dolgozatok nemcsak mennyiségi, hanem minőségi szempontból is többet nyújtottak, mint amire a pályázat kiírásakor számítottunk” (i. h. 219).

Fölösleges volna a Tájékoztatóban megírt összefoglalást bővebben ismertetni, hiszen a Magyar Nyelvjárások olvasói úgyis ismerik; inkább azokra a körülményekre utalnék, amelyek a pályázat kiírását szükségessé tették, és azokkal az elvi tanulságokkal foglalkoznék, amelyek a pályázattal kapcsolatban leszűrhetők.

I. Nyelvtudományunknak a felszabadulás után bekövetkezett nagyarányú fellendülésében részt vett a nyelvjáráskutatás is. Az MTA Nyelvtudományi Intézetében jó ütemben folyó magyar nyelvatlasz-munkálatokon kívül sor került az Új Magyar Tájszótár anyagának gyűjtésére is. HEGEDŰS LAJOS-nak 1946-ban megjelent az ormánysági, 1952-ben pedig a moldvai csángó nyelvjárási szöveggyűjteménye. 1952-ben kiadták KISS—KERESZTES Ormánysági Szótárát, 1957-ben pedig BÁLINT SÁNDOR Szegedi Szótárát. 1959-ben elhagyta a sajtót VÉGH JÓZSEF Őrségi és hetési nyelvatlasz c. munkája. De nemcsak új források és adatközlések kerültek így be a magyar nyelvtudomány vérkeringésébe, hanem a magyar nyelvjáráskutatás elvi kérdései is nagyban tisztázódtak.

Ez utóbbiban nagy szerepet játszott DEME LÁSZLÓ két munkája: „A magyar nyelvjárások néhány kérdése” (Bp., 1953; a róla folyó vitát l. BENKŐ: I. OK. VII, 500—23; DEME: uo. 523—35) és „Nyelvatlaszunk funkciója és további problémái” (Bp., 1956), továbbá A Magyar Nyelvatlasz munkamódszere (Bp., 1955; BÁRCZI GÉZA szerk.). A magyar dialektológiának nagy nyeresége BENKŐ LORÁND egyetemi tankönyve, a „Magyar nyelvjárástörténet” (Bp., 1957). E könyv nemcsak nyelvjárástörténeti kérdésekkel foglalkozik, hanem a dialektológiával általában. A magyar nyelvjáráskutatás összes időszerű tudományos és szervezési kérdését tárgyalja, de egyben már a történeti nyelvjáráskutatás problematikáját is ismerteti BÁRCZI GÉZA akadémiai elő-

adása: „A magyar nyelvjáráskutatás időszerű kérdései” (I. OK. VI, 59—87 és hozzászólások). A történeti nyelvjáráskutatás megindítása BÁRCZI GÉZA nagy érdeme (vö. MNY. XLIII, 81—91, uo. XLV, 244 jegyzet, III. Orsz. Nyelvészkongr. 303—24). Bárczi tanítványai közül kiemelendő ABAFFY ERZSÉBET (MNY. XLIX, 28—35, uo. XLIX, 335—41; Pais-Eml. 441—6) és PAPP LÁSZLÓ (MNY. LI, 370—7, uo. LIII. 165—75, MNYj. IV, 3—24, Pais-Eml. 466—72) munkássága. A magyar történeti nyelvjáráskutatásnak az 1959. év végén két kiváló terméke jelent meg. Az egyik PAPP LÁSZLÓ „XVI. század végi nyelvjárásaink tanulmányozása”. A másik DEME LÁSZLÓ „A XVI. század végi nyelvi norma kérdéséhez”. Az említett szerzőkön kívül még sok más kutató is foglalkozik történeti nyelvjáráskutatással.

A most említett kiadványokból, cikkekből, tanulmányokból, előadásokból is látható, hogy a magyar dialektológia az utóbbi években jelentőségéhez és súlyához méltó helyet foglal el a magyar nyelvtudományban. De ugyanakkor nem hallgathatjuk el azt az aggodalmunkat, hogy a mai magyar nyelvjárások rendszeres tanulmányozására a kétségtelenül legfontosabb magyar nyelv-atlasz-munkálatokon kívül pillanatnyilag nem tudunk sem anyagi fedezetet, sem munkaerőt biztosítani. Megjelenése után a Magyar Nyelvatlasz nagyban fel fogja majd lendíteni a magyar nyelvtörténeti és szófejtési kutatásokat, de nem pótolja majd a jelenségek beható, monografikus feldolgozását. A XX. században a magyar nyelvtudósok kiváló teljesítményeikkel nagy megbecsülést szereztek a nyelvtudománynak idehaza és külföldön egyaránt, de századunkban nem folytatódtott a XIX. század végének nagy gyűjtő, adatfeltáró munkája. A legutóbbi időkig nem voltak meg erre a társadalmi feltételek. „Tudjuk, hogy nyelvtörténeti kutatásainknak, ha valóban fejlődésre, pontosabb eredményekre törekszik, s nem elégszik meg az eddigi ismeretek újrakérdésével, bőséges, friss, eddig ki nem lúgozott anyagra van szüksége. Azt, hogy ilyen friss anyagot ezután fölfedezendő nyelvméleink fognak kellő gazdagságban szállítani, remélnünk persze szabad, de számítani nem számíthatunk rá. Két olyan forrásunk van azonban, melytől újat, nyelvünk történetére vonatkozó nézeteink módosítását, helyesbítését várhatjuk: mégpedig nyelvméleink tüzetesebb kiaknázása és nyelvjárásaink alaposabb feltárása” (BÁRCZI: I. OK. VI, 61).

Anyaggyűjtésre tehát a magyar történeti nyelvtudománynak is nagy szüksége van. De mindenki előtt világos, hogy korunk nagy politikai, gazdasági, társadalmi átalakulása közepette, az egyre jobban győzedelmeskedő művelődési forradalom idején nyelvjárásaink értékeinek a tudomány számára való megmentése egyik legsürgősebb nyelvészeti feladatunk (vö. PAIS: I. OK. III, 27; BÁRCZI: uo. VI, 61). Erre a gyűjtésre nemcsak azért van szükség, hogy pótoljuk a külfölddel szemben való nagy elmaradásunkat, hanem azért is, mert nyelvjárásaink tanulmányozása terén nem tettünk annyit, mint a néprajz és a népzene kutatói.

A gyűjtés sürgősségét és fontosságát mindenki hangoztatja, aki egy kicsit is törődik nyelvtudományunk jövőjével. A kérdés az, hogyan tudjuk ezt a „fájdalmasan megoldatlan feladat”-ot — ahogy BÁRCZI írja — a kívánalmaknak megfelelően megoldani.

Legelőször is számolni kell anyagi és személyi korlátainkkal. Tudomásul kell vennünk, hogy a nyelvészeti munkát hivatásszerűen végző kutatók, az egyetemi és főiskolai előadók e feladatnak csak kisebb részét tudják elvégezni. A munka dandárját az önkéntes gyűjtőkre, vidéken élő pedagógusokra, muzeo-

lógusokra, könyvtárosokra és a magyar nyelv minden más barátjára kell bízni, akik felelősséget éreznek anyanyelvi művelődésünk ügyéért, és hajlandók is érte áldozatot vállalni. Azt sem szabad elfelejtenünk, hogy vidéken élő, önkéntes gyűjtőinktől nem lehet olyan magas színvonalú gyűjtő munkát elvárni, mint a képzett szakemberektől. Eleve le kell mondanunk arról, hogy kellő hangtani képzettséggel nem rendelkező gyűjtőink — habár az egyetemen és a főiskolán nyertek is valamelyes kiképzést — a bonyolultabb hangtani kérdéseket (mint: hangsínárnyalatok, kettőshangzók) helyesen elemezzék és feljegyezzék. (Az ilyen kutatásokat továbbra is a jól képzettek kis gárdájára kell bízni.) Nem szabad elfelednünk, hogy a nyelvjárási adatokat nemcsak a hangtörténet kutatói használják majd fel. Többet ér, ha célkitűzéseinkben szerényebbek vagyunk, de az így megkívánt munka megbízhatóbb és tökéletesebb lesz. Hangtani téren elégedjünk meg tehát kezdeti fokon azzal, hogy önkéntes gyűjtőink feljegyzése fonematikus szempontból pontos (tehát feljegyzik a zárt *ë* hangot, palóc területen az *ly-et*), továbbá jelzik a magán- és mássalhangzók hosszúságát, illetőleg rövidségét, és a mássalhangzók hasonulását. Kívánatos volna továbbá, hogy a vidéki gyűjtők is jelezzék, hogy területük diftongáló-e vagy nem, tehát írjanak fel *ou*, *öü*, *ëi* vagy *uo*, *üö*, *ie* típusú kettőshangzókat. A nyomaték helyének, az elemek hosszúságának jelölését nem kívánjuk meg tőlük. Ha a gyűjtő úgy érzi, hogy többre is vállalkozhat, ennek nem mondunk ellene; de semmiképpen sem tartható az az álláspont, hogy ha egy gyűjtemény a hangtani finomságokat nem jelzi, akkor az már nyelvészeti szempontból nem értékesíthető. Ellenben nagyobb gondot vessenek az önkéntes gyűjtők a szavak alkalmi és állandó jelentésének feltüntetésére, a néprajzi és a tárgyi háttér pontos megadására.

Az MTA Nyelvművelő Bizottságának tagjai ilyen megfontolások alapján javasolták 1957 májusában a nyelvjárási anyaggyűjtő pályázat meghirdetését. Persze akadt olyan vélemény is, hogy kockázatos egy ilyen verseny meghirdetése, nem lesz elegendő jelentkező, és féltő, hogy nem lesz meg a dolgozatoknak a kellő színvonala sem.

2. A dolgozatok megmutatták, hogy a meglehetősen csendben meghirdetett (pl. egyetlen napilap vagy folyóirat sem tett róla említést) pályázat iránt megvolt a kellő érdeklődés, amint általában az utolsó fél évszázadban mindig is megvolt a kedv a nyelvjárási anyag gyűjtésére, de a munkatársakat első gyűjtéseik után nem tudták kellően foglalkoztatni. A jó dolgozatok és szójegyzékek kiadásáról nem gondoskodtak. A gyűjtők névtelenek maradtak. Munkájukért nemcsak az anyagi jutalmazás maradt el, hanem még az erkölcsi elismerés is késett. Igen megszívlelendők PÉTER LÁSZLÓnak a Magyar Nyelvtudományi Társaság század eleji nyelvjárásgyűjtéséről írt igen értékes beszámolójából levonható tanulságok (MNy. LV, 279—84). Nem szabad az eddig elkövetett hibákat megismételni, mert legközelebbi gyűjtőfelhívásunk esetleg eredménytelen maradhat.

a) Vannak szervezési és tudományos feladataink. A szervezési feladatok közé tartozik az, hogy a jó munkát végzett vidéki munkatársaink, elsősorban a pedagógusok számára bizonyos könnyítést próbáljunk biztosítani. A legnehezebb szervezési feladat — bár ez sem megoldhatatlan, hiszen a néprajzosok szinte évenként megcsinálják — a jó dolgozatok és gyűjtések megjelentetése. Nagy kár, hogy a magyar nyelvjárás-kutatás mai leghivatottabb fóruma, a Magyar Nyelvjárások kevés teret tud biztosítani az önkéntes gyűjtők dolgozatainak, tanulmányainak közlésére.

A szervezési feladatokhoz tartozik az eddigieken kívül valamelyes anyagi alap megteremtése a gyűjtők munkájának némiképpen jutalmazására.

Nem egyszerű szervezési feladat, annál jóval több a gyűjtőkkel, a munkatársakkal való állandó foglalkozás, munkájuk irányítása, hibáik kijavítása. A Nyr. 1958. évi pályázata sikerének egyik oka az volt, hogy a pályázók bátran fordulhattak az MTA Nyelvtudományi Intézetéhez. A pályázat gondozói ellátták őket tanácsokkal, sőt könyvekkel is. Pályázóink legtöbbször személyesen is felkeresett bennünket, sőt még most, a pályázat után egy évvel is tartja velünk a kapcsolatot. Az MTA Nyelvtudományi Intézete a nyelv-művelő közönségszolgálat mellett elvállalja ezt a „közönségszolgálat”-ot is.

b) A következő feladatok immár tudományos jellegűek: Hogyan tudjuk gyűjtőink munkáját megkönnyíteni, az érdeklődőket elinduláskor olyan témák kiválasztásával, olyan szakirodalommal segíteni, hogy a gyűjtést el tudják végezni. Tapasztalataink szerint a legnehezebb az újonnan munkába álló kutató számára a megfelelő téma kiválasztása.

A Nyr. 1958. évi pályázata megmutatta, hogy legnagyobb érdeklődés a földrajzi- és személynévgyűjtés iránt van. Ezt örömmel vesszük tudomásul, és ezt a kedvet a jövőben fokozni is akarjuk. Ezen érdeklődésnek megvan a maga oka is. Jó gyűjtések, minták irányítják a kezdő kutatót (vö. LŐRINCZE, Földrajzi neveink élete; SZABÓ T. ATTILA, A helynévgyűjtés jelentősége és módszere: MNy. XXX, 160 kk.; LŐRINCZE, Szempontok és adatok személynéveink újkori történetéhez, MNyj. I, 64—95; MARKÓ IMRE LEHEL, Kiskanisai ragadványnevek, Nyr. LXXIX, 113—24). Jó példákat, mintákat találnak a gyűjtők a félig-meddig néprajzi jellegű, egy-egy foglalkozást, munkamenetet leíró szókincstanulmányokra is (irodalmuk I. Útmutató a tanulók nyelvjáráskutató munkájához. Szakköri füzetek, 1954). Sokáig időszzerű feladat lesz még a szókincs terén a tájszógyűjtés. A tájszók közlésére talál a gyűjtő jó mintákat a MNy., MNyj. és a Nyr. legújabb évfolyamaiban is, főleg pedig a Szamosháti, az Ormánsági és a Szegedi Szótárban.

Érdekes, bár nem kezdőnek való feladat volna, de csak falun élő munkatársaink tudják megoldani, egy nyelvjárásban annak a vizsgálata, hogy a nyelvújítás szavai és a szocializmusnak ma elterjedő szókincse hogyan, milyen mértékben, milyen alakban vannak meg, illetőleg ha nincsenek meg, mi van helyettük, régi latin vagy német kifejezés (pl. *kontraktus, árënda, summás, kontó* stb.). E téren sok passzív megfigyelés volna kívánatos.

A szókincsgyűjtés területén természetesen a legszebb feladat egy-egy regionális szótár elkészítése volna. A Nyr. 1958. évi pályázatán az egyik megosztott I. és II. pályadíjat nyerte el MARKÓ IMRE LEHEL a 12 000 címszót tartalmazó Kiskanisai Szótár c. művével. MARKÓ IMRE a gyűjtését tovább folytatja. Örömmel számolunk be, hogy indulóban van a palóc szótár készítése. Fülöp Lajos gyöngyösi kollégánk vállalkozott rá. De szeretnénk göcseji vagy őrségi, somogyi, dél-tiszántúli szótártervekről is hallani.

A szókincsgyűjtés területén tehát a gyűjtőt megfelelően irányítani tudjuk. Megoldandó feladat volna viszont a nyelvtani gyűjtés megfelelő tudományos támogatása. A nyelvtani anyag gyűjtéséhez nagyobb felkészültség és több türelem szükséges, mint a szókincsgyűjtéshez. E téren kevesebb a mintánk is. Illetőleg, ha vannak is jó jelenségmonográfiák, a nyelvészeti munkákban még kevésbé járatos gyűjtő más hasonló tárgyú nyelvtani jelenség tanulmányozására nem tudja leszűrni a monográfiák tanulságait. Nem tudja, hogy az egyes jelenségeket mely példaszókon érdemes tanulmányozni. Eddigi

tapasztalataink szerint az eddig adott tanács, hogy ti. a gyűjtő a kérdés irodalma és a szótárak segítségével állítsa össze a vizsgálandó jelenség példatárát, nem vált be. A gyűjtők nehezen tudják elvégezni ezt a feladatot. Nem látják elég jól a kérdések szempontjait, vidéken a szakkönyvekhez sem jutnak hozzá könnyen. Az 1958. évi Nyr.-pályázat tájékoztatójában közöltünk az egyes nyelvtani jelenségek vizsgálatára minimális példatárát. De ez nem volt elegendő. Maguk a pályázók is elmondták — de hasonlóan vélekednek az egyetemeken tanító kollégáink is —, hogy jó volna, ha a nyelvtani kérdésekhez nagyobb segítséget kapnának a gyűjtők. Így azok felszabaduló munkaidejüket a gyűjtés gondosabb, alaposabb elvégzésére tudnák fordítani. A nyelvjáráskutatás eddigi művelőinek kellene tehát ilyen kalauzokat, útmutatókat készíteni. Mindenekelőtt kívánatos volna azon témák kijelölése, amelyekhez az anyagot vidéki, külső munkatársakkal gyűjtethetnénk. E témák a helyi adottságoktól, a fontosabb hangtani és alaktani jelenségek földrajzi elterjedésétől függenek.

A hangtan terén ilyen téma volna az *i*-zés, az *ë*-zés, *ö*-zés, az *á* utáni *o*-zás, az *á* előtti és utáni *a* viselkedése, a *gy*-zés, a *v* hasonulásával kapcsolatos kérdések, a mássalhangzók ikerítődése. A zárt *i*-zés kérdését érdemes volna vizsgálni Dunántúlon kb. a Balaton vonaláig Győr-Sopron, Vas és Zala megyékben, Fehér és Tolna megye egy részén, továbbá a Tiszántúlon, Békés, Bihar megyében és Szolnok megye egy részén. Az *i*-zés vizsgálatára vannak már jó mintáink: SZABÓ ISTVÁN, Az *i*-zés esetei a békési népnyelvben. MNy. III, 273—304; SULÁN BÉLA, Szempontok az *i*-zés vizsgálatához, MNyj. I, 3—32; SZATHMÁRI ISTVÁN, Az *i* hang állapota Kisújszállás nyelvjárásában: Pais-Eml. 472—9.

A hangtan terén másik olyan téma, amelyet legalább 20—30 helyen érdemes volna tanulmányozni: a zárt *ë* használatának kérdése, különösen pedig az, hogyan jelentkezik ez toldalékos helyzetekben. E kérdést a Tiszántúl egy részének, továbbá az északi nyelvjárásnak a kivételével — ez utóbbi helyeken ui. a zárt *ë* ha megvan is, nincs funkcionális szerepe — az egész magyar nyelvterületen érdemes volna vizsgálni. Sajnos, olyan mintát, amely az egész kérdést tárgyalja, nem tudunk egyelőre a gyűjtők kezébe adni. Magam szándékozom a kérdés bő példatárát összeállítani. Az így elkészített példatár alkalmas volna a másik fontos hangtani jelenség, az *ö*-zés tanulmányozására is. Az *ö*-zéshez Szeged környékén, Baranya és Somogy megyében, a Duna középső szakaszának vonalánál, továbbá a Dráva mentén kellene anyagot gyűjtenünk. Az *ö*-zésre már van valamelyes irodalmunk (l. PÉTER LÁSZLÓ, Az *ö*-zés kérdéséhez, MNyj. I, 118—35). Az *á* utáni *o*-zás, az *á* előtti *a* viselkedése Nyugat-Dunántúlon vizsgálandó. A *j*-nek megfelelő *gy*-zés, *ty*-zés szintén e területen. Mindkét kérdésről írtak már (l. DEME, Nyelvatlaszunk funkciója stb. 252—60; BENKÓ, Magyar nyelvjárástörténet, Bp. 1957. 100), de monográfiászerűen kidolgozva egyik sincs. Így vidéki munkatársainknak ezt egyelőre nem ajánlhatjuk. Annnyival inkább kívánatos volna, hogy nagyobb gyakorlattal rendelkező kutatóink foglalkozzanak vele. A hangtan területén nyugat-dunántúli feladat volna a *v*-vel kapcsolatos mássalhangzóhasonulás. Ez sincs még kidolgozva monografikus módszerrel.

Az alaktan területén kevesebb központi téma volna, mint a hangtan területén. Ilyenek volnának az ikes ragozás és az ún. *-suk*, *-sük* nyelv problémája. (Az utóbbi jelenség a palóc terület egy részén egészen szabályszerű.) De mindkét témakör vizsgálata nagy türelmet, sok passzív megfigyelést

igényel. Ezért inkább csak fejlettebb kutatóknak ajánlható. Van azonban néhány alaktani kérdés, ami ugyan részletesen kidolgozva még nincs, de az eddigi irodalom (pl. az Őrségi és hetési nyelvatlasz) alapján már kezdő kutatók is gyűjthetik hozzá az anyagot. Ilyen kérdés Nyugat-Dunántúlon (de talán másutt is) a bonyolult birtokviszony (egy birtokos több birtok, több birtokos, több birtok) kifejezése, továbbá Zala megye déli részén és Szabolcs-Szatmár megye egy részén a feltételes mód tárgyas ragozásának kérdése. Nincs még rá minta, de viszonylag nem nehéz feladat volna Baranya és Somogy megye megfelelő részeiben az alanyi és a tárgyas ragozás keveredésének kérdéseit tanulmányozni. Nagyon elkélne egy jó leírás az északkeleti részeken — ahol mégvan — a *-nott*, *-nól*, *-ni* (pl. *bírónott*, *bírónól*, *bíróni*) szerepköréről.

Magam a fenti feladatokat látom. Korántsem akarám a magyar nyelv-járáskutatás kérdéskörét ilyen kevés témára leszűkíteni. De a kezdő gyűjtőkkel foglalkozván és a magam tapasztalatából is látom, hogy melyek azok a kérdések, amelyeket vidéki munkatársaink, a külső gyűjtők, főiskolai és egyetemi hallgatók sikerrel megoldhatnak. Az utóbbiakat sokszor nehéz az első percben meggyőzni egy szerénynek tűnő téma kidolgozásának fontosságáról, továbbá arról is, hogy egy-egy kérdéshez az ország több helyén érdemes anyagot gyűjteni, mert sem az *i*-zés, sem az *ē*-zés, sem az *ö*-zés nem jelentkezik egyformán. Az egyetemi és főiskolai hallgatók hajlamosak volnának arra, hogy egyszerre nagy témába kezdjenek bele. Nem könnyű nekik megmagyarázni, hogy a dialektológiában a szépen körülhatárolt kis témában jó munkát végezhetnek, a nagy témákból pedig a kellő dokumentáció híján csak riportszerű leírások születnek, amelyek semmivel sem gazdagítják eddigi ismereteinket. Rá kell nevelnünk a kutatókat arra is, hogy mi nyelvtani archívumokat is akarunk. Így tehát ha nem jelenhet is meg egy gyűjtés nyomtatásban, a tudomány számára nem haszontalan.

3. Talán kicsit többet foglalkoztam a kelleténél az egyetemi és főiskolai hallgatók kérdésével, de ezt azért tettem, mert tőlük várjuk az utánpótlást. A magyar nyelvjáráskutatás ügyének nagy hasznot hajtanak az egyetemeken és a főiskolákon folyó, a nyelvjárási gyűjtésre előkészítő tanfolyamok és fonetikai elemző gyakorlatok, még ha nem népesek is, továbbá az az újabban ismét bevett gyakorlat, hogy tanári szakdolgozatnak adnak nyelvjárási gyűjtéssel kapcsolatos témát is a vizsgáztatók.

Összegezve az eddigieket: szervezési, tudományos feladataink és pedagógiai gondjaink is vannak a nyelvjárási anyaggyűjtés területén.

A gyűjtő versenyeket egyelőre a néprajzosokkal közösen hirdetjük meg. E közös pályázaton elsősorban szókinccs-gyűjtést várunk, beleértve a földrajzi és a személyneveket is. A sajátosan nyelvtani jellegű pályázatokat 4—5 évenként hirdetjük majd meg. A legközelebbi nyelvtani pályázat kiírásáig elkészül még néhány útmutató. A szókinccs-gyűjtésre, a névgyűjtésre, szólás-gyűjtésre vonatkozó útmutató már el is készült B. LŐRINCZY ÉVA, O. NAGY GÁBOR, PAPP LÁSZLÓ és VÉGH JÓZSEF munkájával.

Az MTA Nyelvtudományi Intézetében van már — bár egyelőre nem túlzottan gazdag — nyelvjárási archívum, ami a kutatóknak rendelkezésére áll. De még ennél is fontosabb, hogy van már egy lelkes munkatársi táborunk, amelyet a Nyr. 1958. évi pályázata hozott össze. Eljutunk rövidesen oda, hogy ha egy nyelvi jelenség helyi megfelelése érdekli a kutatókat, akkor már a magyar nyelvterület minden fontos helyén van vidéki levelezőnk, aki szívesen

segítségünkre siet. Ennek már a közeljövőben nagy hasznát vehetjük az Új Magyar Tájszótár szerkesztése közben.

Hogy ez a kis gárda együtt maradhasson és a jövőben növekedhessen, ehhez kérjük a magyar nyelvtudomány minden irányítójának és munkásának a segítségét.

VÉGH JÓZSEF

Aktuelle Fragen der Materialsammlung ungarischer Mundarten

An dem grossen Aufschwung der ung. Sprachwissenschaft nach der Befreiung (1945) nahm auch die ung. Dialektologie teil. Im Sprachwissenschaftlichen Institut der Ung. Akademie der Wiss. setzten die Arbeiten des Sprachatlasses der ung. Mundarten und die des neuen ung. Dialektwörterbuches gleich im J. 1949 ein und diese Arbeiten werden auch jetzt mit schönem Erfolg fortgesetzt. Der erste ung. Regionalatlas ist bereits im J. 1959 erschienen. Es erschienen weiter zwei regionale Dialektwörterbücher. Auch bedeutende theoretische Werke bereicherten in den letzten Jahren die ung. Dialektologie. Aber ausser den Sammlungen des Sprachatlasses fehlt die planmässige Materialsammlung der ung. Mundarten. Um neuen Stoff und neue Mitarbeiter für die ung. Dialektologie zu gewinnen, schrieb die ung. linguistische Zeitschrift Magyar Nyelvőr (Ung. Sprachwart) am Ende des Jahres 1957 einen Wettbewerb aus. Dieser hatte einen durchschlagenden Erfolg. Der Verfasser beschäftigt sich im jetzigen Artikel mit den organisatorischen und wissenschaftlichen Aufgaben, die zur Verbesserung der Arbeit der neuen Mitarbeiter beitragen sollen.

J. VÉGH